

Versterken beroepsgerichte didactiek: Hoe doe je dat?

April 2026

Auteurs: Anne Khaled¹, Aimée Hoeve, Jana Jenster, Kim van Zeeland

Dit document biedt een overzicht van ontwikkelingsactiviteiten die bijdragen aan het versterken van beroepsgerichte didactiek van docenten in het mbo. Beroepsgerichte didactiek vraagt van docenten dat zij beschikken over actuele vakkennis en didactische vaardigheden om studenten te begeleiden in hun beroepsbekwaamheidsontwikkeling, en de ontwikkeling van hun beroepsidentiteit te ondersteunen, waarbij zij structureel samen werken met het werkveld. Gerichte professionalisering is essentieel om deze complexe docentrol verder te ontwikkelen.

Praktijk- en wetenschappelijk onderzoek als basis

De overzichten in dit document zijn gebaseerd op een combinatie van praktijkgericht en wetenschappelijk inzicht. Als uitgangspunt zijn de resultaten gebruikt uit de eerste fase van het project Docenten maken het verschil², waarin in kaart is gebracht welke activiteiten mbo-docenten zelf ondernemen om hun professionaliteit te versterken. Deze praktijkinzichten zijn vervolgens verrijkt met bevindingen uit drie recente wetenschappelijke studies naar professionalisering in het mbo^{3,4,5}. Deze studies bieden inzicht in zowel de typen professionaliseringsactiviteiten als in de verschillende opbrengsten ervan voor docentontwikkeling.

3 type activiteiten

Op basis van deze analyse worden drie typen ontwikkelactiviteiten onderscheiden: (1) activiteiten gericht op actuele kennis over het werken in de beroepspraktijk, (2) activiteiten gericht op vakinhoudelijke en didactische expertise en (3) activiteiten gericht op onderwijsontwikkeling. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen informele activiteiten (ongedwongen en vaak spontaan, zoals collegiaal overleg, kennisdeling en reflectie tijdens het werk) en formele activiteiten, zoals cursussen, trainingen en andere gestructureerde leertrajecten.

Informeel en formele professionaliseringsactiviteiten

Professionalisering kent verschillende vormen. Formele activiteiten zijn expliciet ontworpen en doelgericht, zoals cursussen of trainingen, workshops, studiedagen, maar

---

¹ Anne.khaled@han.nl

² [Docenten maken het verschil](#)

³ Andersson, P., Hellgren, M., & Köpsén, S. (2018). Factors influencing the value of CPD activities among VET teachers. *International Journal for Research in Vocational Education and Training (IJRVET)*, 5(2), 140-164.

⁴ Hagedoorn, M., Koopman, M., Bouwmans, M., & de Bruijn, E. (2025). One size does not fit all-mapping informal and formal professional development activities of vocational teachers. *Teachers and Teaching*, 31(3), 372-392.

⁵ Zhou, N., Tigelaar, D. E., & Admiraal, W. (2022). Vocational teachers' professional learning: A systematic literature review of the past decade. *Teaching and Teacher Education*, 119, 103856.

leergemeenschappen of coachingtrajecten. Informele activiteiten vinden plaats in de dagelijkse werkcontext, en zijn niet expliciet bedoeld voor professionalisering en niet of nauwelijks gepland. Je leert door je werk uit te voeren en te bedenken of het ook beter kan en problemen die zich voordoen op te lossen, alleen of samen met collega's.

Beroepsgerichte didactiek

De activiteiten in dit overzicht zijn vervolgens gekoppeld aan drie kernaspecten van beroepsgerichte didactiek: (1) de begeleiding van beroepsbekwaamheidsontwikkeling van studenten, (2) de ontwikkeling van hun beroepsidentiteit en (3) de structurele samenwerking met het werkveld. Door deze ordening biedt het document een samenhangend en praktisch bruikbaar kader dat inzicht geeft in hoe verschillende vormen van professionalisering kunnen bijdragen aan de versterking van beroepsgericht onderwijs in het mbo.

Waarvoor en voor wie

Omdat de kwaliteit van beroepsgericht onderwijs in belangrijke mate afhankelijk is van de professionaliteit van docenten, is het essentieel om inzicht te hebben in welke activiteiten bijdragen aan welke onderdelen van beroepsgerichte didactiek. Professionalisering van docenten in het beroepsonderwijs is multidimensionaal en contextueel ingebed. Er is geen één type activiteit dat op zichzelf voldoende is; effectieve beroepsgerichte didactiek ontstaat juist wanneer verschillende typen activiteiten elkaar aanvullen.

Het overzicht is geschikt voor uiteenlopende doelgroepen: docenten die hun eigen ontwikkeling willen richten; teamleiders en onderwijsmanagers die professionalisering willen koppelen aan team- en onderwijskwaliteit; beleidsmedewerkers en HRD adviseurs die streven naar een samenhangend professionaliseringsbeleid; curriculumontwikkelaars die onderwijs verder willen verbinden met de beroepspraktijk; en werkveldpartners die inzicht willen hebben in hoe hun bijdrage aan professionalisering en onderwijsontwikkeling vorm krijgt of kan krijgen. Het overzicht vormt een praktische en theoretisch onderbouwde basis hiervoor.

1. Ontwikkelactiviteiten gericht op werken in de beroepspraktijk

Activiteit	Informeel (I)/Formeel leren (F)	Draagt bij aan....		
		Begeleiden Beroepsbekwaamheid studenten	Begeleiden Beroepsidentiteit studenten	Structurele samenwerking werkveld
Werken in een bedrijf/ (eigen) onderneming	I	Docent leert actuele technieken en procedures → rijkere begeleiding van beroepshandelingen	Docent brengt authentieke beroepsverhalen mee	Versterkt langdurige banden tussen school en bedrijven
Docentstage	F	Docent krijgt zicht op nieuwe ontwikkelingen in het beroep → rijkere begeleiding van beroepshandelingen		Verdieping contact met werkveldpartner
Werkbezoeken/ bedrijfsbezoeken	I	Docent krijgt zicht op actuele beroepssituaties → betere opdrachten en realistische beoordeling	Authentieke beroepsverhalen versterken rolbewustzijn	Structurele contactmomenten met werkgevers
Begeleiding van stages/ BPV	I	Beter zicht op studentprestaties op werkplek → betere begeleiding & interventies	Zicht op professionele identiteitsvorming van studenten via reflecties op werkervaringen	Structurele stagepartnerschappen
Co-assessment met praktijkopleiders	I	Gezamenlijke normering → betere beoordeling beroepsbekwaamheid		Structurele beoordelingsrelaties met werkveld en daardoor aansluiting op veranderende/actuele beroepseisen
Overleggen met beroepsprofessionals	I	Docent blijft bij in nieuwe ontwikkelingen en leert actuele beroepsverwachtingen → betere feedback aan studenten	Zicht op actuele beroepsnormen & beroepsverhalen	Continu overleg creëert duurzame samenwerking
Werkveld-commissie installeren	I			Structureel overleg- en adviesorgaan
Pool van examinatoren uit werkveld uitbreiden	I	Betere beroepsgerichte beoordeling		Duurzame betrokkenheid werkvelddeskundigen
Curriculumontwikkeling samen met werkveld	I	Beroepsrelevante leerlijnen	Inbedding authentieke beroepsrollen en beroepssituaties	Co-creatie verstevigt partnerschap

Activiteit	Informeel (I)/Formeel leren (F)	Draagt bij aan....		
		Begeleiden Beroepsbekwaamheid studenten	Begeleiden Beroepsidentiteit studenten	Structurele samenwerking werkveld
Bedrijvenpoule opstellen voor opdrachten/ excursies	I			Structureel netwerk aan beroesparkers
Deelname arbeidsmarkt-/beroepsconferenties	F	Nieuwe kennis → betere begeleiding bij beroepshandelingen	Inspiratie voor beroepsbeelden en beroepsethiek	Nieuwe contacten & netwerken
Training van assessoren in het werkveld	F	Betere normering & toetskwaliteit → sterker beroepsgericht begeleiden	Zicht op actuele beroepsnormen & beroepsverhalen	Gedeelde beoordelingscultuur met werkveld

2. Activiteiten gericht op vakinhoudelijke en didactische expertise

Activiteit	Informeel (I)/Formeel (F) leren	Draagt bij aan....		
		Begeleiden Beroepsbekwaamheid studenten	Begeleiden Beroepsidentiteit studenten	Structurele samenwerking werkveld
Lezen van specialistische vakliteratuur	I	Verstevigt vakkennis → betere uitleg & feedback	Ondersteunt vertaling van beroepswaarden	Vergroot deskundigheid richting partners
Presentaties aan/met collega's	I/F	Kennisdeling → inspiratie voor nieuwe vakinhoud/didactiek		
Experimenteren met beroepsrelevante AI, gamification, tools	I	Innovatie van induidelijke en didactische expertise → studenten aanleren hoe ze deze nieuwe technologieën kunnen inzetten in hun beroep en daarmee hun repertoire aan handelingen vergroten	Inspiratie voor moderne beroepsrollen	Houdt docent vaktechnisch geloofwaardig naar werkveld
Studentervaringen bevragen/ studentinterviews	I	Verstevigt feedback gedreven begeleiding		
Online tutorials, nieuwsbrieven, onderzoek doen	I	Docent integreert nieuwe technieken → betere instructie	Inspireert rolmodellen voor studenten	Houdt docent vaktechnisch geloofwaardig naar werkveld
Professionalisering aan teamplan/PDCA cycluskoppelen	F	Structurele kwaliteitsverbetering	Structurele kwaliteitsverbetering	Structurele kwaliteitsverbetering
Branche-activiteiten/ vakcursussen	F	Nieuwe beroepscompetenties → concreter begeleiden	Docent ontwikkelt eigen beroepsidentiteit → rolmodel	Contact met beroepsverenigingen
Formele opleidingen (bijv. master)	F	Vakinhoudelijke en didactische verdieping	Verhoogt reflectievermogen → betere identiteitsbegeleiding	Versterkt professionele dialoog met werkveld
Externe trainingen digitale innovaties	F	Betere begeleiding bij digitale beroepshandelingen	Inspiratie moderne beroepspraktijken	Docent houdt aansluiting met technologiepartners
Training begeleiden van zelfregulerend leren	F	Docent leert leerstrategieën gericht te begeleiden		

Training omgaan met weerstand/ draagvlak creëren	F		Docent kan identiteitsontwikkeling bij studenten met moeilijke (thuis)situatie beter begeleiden	
Conferenties over beroep/ arbeidsmarkt	F	Inzicht in toekomstige beroepscompetenties	Inspiratie voor beroepsbeeldvorming	Nieuwe netwerken & structurele relaties

3. Activiteiten gericht op beroepsonderwijsontwikkeling

Activiteit	Informeel (I)/Formeel (F) leren	Draagt bij aan....		
		Begeleiden Beroepsbekwaamheid studenten	Begeleiden Beroepsidentiteit studenten	Structurele samenwerking werkveld
Co-teaching (docent + werkveld)	I	Docenten leren beroepshandelingen via meerdere experts	Identiteitsverhalen ontdekken via werkveldprofessionals	Bouwt aan structurele onderwijs-werkveld samenwerking
Co-design van lessen (docent + werkveld)	I	Gezamenlijk ontwerpen van realistische beroepsopdrachten	Identiteitsontwikkeling via beroepscasus	Gezamenlijk curriculum versterkt partnerschappen
Ontwerpen van geheel nieuwe programma's (innovatie)	I	Nieuwe realistische leerlijnen voor actuele beroepsbekwaamheid	Identiteitsontwikkeling via beroepscasus (mits werkveld een rol heeft)	Programma's worden mede gedragen door werkveld (mits deze een rol hebben)
Stroomlijnen van toetsing/ rubrics aanpassen	I	Betere afstemming tussen beroepsproducten en beoordeling		
Kleine lesinnovaties/ micro-experimenten	I	Ruimte voor exploratie van beroepsgerichte didactiek verbeteren/toepassen	Ruimte voor exploratie van beroepsrollen	
Visieontwikkeling in team op identiteit	I		Duidelijke en gedeelde aanpak identiteitsvorming	
Experimenteren met lesvormen/tools	I	Betere voorbereiding op moderne beroepspraktijken	Docenten doen inspiratie op voor voorbeeldrollen in veilige leeromgeving → stimuleert een innovatieve houding en het kritisch beoordelen van bruikbaarheid van nieuwe technologieën voor de beroepspraktijk van de student.	Innovaties tonen school als sterke partner
Coaching, Reflectie, intervisie met collega's	I/F	Verfijnt didactiek → betere begeleiding	Docenten worden rolmodellen voor startende professionals	Creëert gezamenlijke werkveldtaal

Professionele leergemeenschappen (PLG's)	F	Verbeteren didactiek → betere ondersteuning van beroepsbekwaamheid		PLG's met werkveld versterken samenwerking
Samenwerkingsprojecten onderwijs-werkveld	I	Taken, opdrachten, assessments direct uit werkveld	Docenten maken (opnieuw) kennis met beroepscultuur	Langdurige partnerschappen rond projecten

Bijlage. Verantwoording

Dit verslag beschrijft hoe de professionaliseringsactiviteiten die in fase 1 van het project zijn geïdentificeerd, aansluiten bij en worden ondersteund door het bestaande onderzoek naar professionalisering van docenten in het beroepsonderwijs. Daarbij is gebruikgemaakt van drie kernbronnen: Andersson et al. (2018), Zhou et al. (2022) en Hagedoorn et al. (2023)⁶. Samen bieden deze studies een breed, empirisch onderbouwd inzicht in welke typen activiteiten bijdragen aan de kwaliteit van beroepsgericht onderwijs, en vooral hoe deze activiteiten zich verhouden tot drie centrale aspecten van beroepsgerichte didactiek:

1. Begeleiding van beroepsbekwaamheidsontwikkeling bij studenten
2. Ondersteuning van beroepsidentiteitsontwikkeling bij studenten
3. Structurele samenwerking en responsiviteit naar het werkveld

De literatuur toont dat professionalisering van docenten in het beroepsonderwijs plaatsvindt op het snijvlak van het beroep, het onderwijs en de school als leeromgeving

1. Activiteiten gericht op de beroepspraktijk

Andersson et al. (2018) benadrukken dat beroepspraktijkgerichte activiteiten zoals werken in het beroep, werkplekbezoeken, stagecoördinatie en samenwerking met praktijkopleiders cruciaal zijn om het onderwijs actueel, authentiek en responsief te houden. Deze activiteiten versterken zowel de vakinhoudelijke expertise van docenten als de relatie met het werkveld, en dragen op die manier bij aan beroepsbekwaamheid én beroepsidentiteitsvorming van studenten.

In de resultaten uit fase 1 van het project *Docenten maken het verschil* (2026) worden verschillende activiteiten gevonden die hierbij aansluiten, zoals:

- Installeren van een werkveldcommissie
- Uitbreiden van een pool van examinatoren uit het werkveld
- Werkveld- en bedrijfsbezoeken intensiveren
- Co-creatie van curriculum met bedrijven
- Opzetten van een bedrijvenpoule voor opdrachten en excursies

---

⁶ Andersson, P., Hellgren, M., & Köpsén, S. (2018). Factors influencing the value of CPD activities among VET teachers. *International Journal for Research in Vocational Education and Training (IJRVET)*, 5(2), 140-164.

Hagedoorn, M., Koopman, M., Bouwmans, M., & de Bruijn, E. (2025). One size does not fit all-mapping informal and formal professional development activities of vocational teachers. *Teachers and Teaching*, 31(3), 372-392.

Zhou, N., Tigelaar, D. E., & Admiraal, W. (2022). Vocational teachers' professional learning: A systematic literature review of the past decade. *Teaching and Teacher Education*, 119, 103856.

Deze activiteiten passen volledig binnen de categorie ‘working life activities’ (Andersson et al., 2018), en ondersteunen met name de structurele samenwerking met het werkveld doordat zij duurzame contacten, gedeelde verantwoordelijkheid en een actueel onderwijsaanbod mogelijk maken.

Zhou et al. (2022) bevestigen dit: werkveldgerichte activiteiten leiden tot actualisering van beroepskennis, betere afstemming tussen onderwijs en beroepspraktijk en dragen indirect bij aan student leren.

Ook Hagedoorn et al. (2023) bevestigen dat informele werkveldcontacten zoals werkplekbezoeken, overleg met praktijkprofessionals en co-assessment een belangrijke bron zijn van docentleren en beroepsgericht handelen.

2. Activiteiten gericht op vakinhoudelijke en didactische expertise

Zhou et al. 22 onderscheiden zowel formele als zelfgestuurde professionaliseringsactiviteiten gericht op kennis, vaardigheden, motivatie en pedagogisch-didactisch handelen. Activiteiten zoals trainingen, workshops, coachingstrajecten en zelfgestuurde studie zorgen volgens hen voor het:

- Versterken van vakinhoudelijke expertise,
- Verbeteren van onderwijspraktijken,
- Ontwikkelen van bewustzijn en nieuwe inzichten,
- Opbouwen van professionele overtuigingen,
- Bevorderen van affectieve uitkomsten (zoals zelfvertrouwen).

De bevindingen uit Hagedoorn et al. (2023) bevestigen dit beeld: veel leren vindt plaats in de dagelijkse praktijk door bijvoorbeeld lesgeven, co-teaching, coachen, feedbackgesprekken, en het raadplegen van literatuur of digitale bronnen. Formele activiteiten zoals trainingen, cursussen, coaching en conferenties versterken dit proces.

In het eigen project Docenten maken het verschil kwamen onder meer de volgende relevante activiteiten naar voren:

- Training in omgaan met weerstand/ draagvlak creëren
- Training in begeleiden van zelfregulerend leren
- Professionalisering koppelen aan teamplan
- Presentaties en kennisdeling met collega's
- Experimenteren met AI, gamification en digitale middelen
- Studentinterviews en feedbacksystemen

Deze activiteiten dragen vooral bij aan de begeleiding van beroepsbekwaamheid doordat docenten beter toegerust zijn om studenten effectieve feedback, begeleiding en ondersteuning te bieden.

Daarnaast versterken zij ondersteunen van beroepsidentiteit doordat docenten beter in staat zijn om met studenten in gesprek te gaan over beroepsrollen, weerstand, motivatie en professionele uitdagingen.

3. Activiteiten gericht op onderwijsontwikkeling

(Vocational teaching activities – Andersson et al., 2018)

Volgens Andersson et al. (2018) omvatten onderwijsontwikkelings activiteiten werkzaamheden zoals het ontwikkelen van curricula en samenwerking met het werkveld in onderwijsvernieuwing,

Zhou et al., (2022) laten zien dat samenwerkingsactiviteiten in de school (bijvoorbeeld teamleren, PLG's, gezamenlijke projecten) vooral leiden tot:

- Verbeterde onderwijspraktijken,
- Gedeelde waarden,
- Institutionele ontwikkeling.

Hagedoorn et al., (2025) vullen dit aan door te laten zien dat docenten veel leren via innovatie activiteiten zoals:

- Experimenteren met les- en toetsvormen,
- Ontwerpen van nieuwe modules,
- Implementeren van digitale innovaties,
- Deelname aan schoolbrede vernieuwingsprojecten.

In ons eigen project Docenten maken het verschil zien we dit terug in activiteiten zoals:

- Stroomlijnen van toetsing en rubrics voor authentiek leren
- Ontwikkelen van een manifest (waarden, beroepsbeeld)
- Visieontwikkeling binnen teams
- Curriculumontwikkeling met werkveld (kruist ook categorie 1)
- Micro-innovaties en experimenten in lessen

Deze activiteiten dragen bij aan:

- Begeleiding van beroepsbewaamheids-ontwikkeling doordat ze de kwaliteit en authenticiteit van beroepsgericht leren verbeteren,
- Ondersteuning van beroepsidentiteits-ontwikkeling doordat waarden en beroepsrollen expliciet in curricula worden ingebed
- Samenwerking met het werkveld/ Responsiviteit wanneer werkveldpartners betrokken worden in ontwerp- en beoordelingsprocessen.

Overzicht activiteiten Fase 1 van project Docenten maken het verschil⁷

Aspect beroepsgerichte didactiek	Formele Professionaliserings- activiteiten	Informele Professionaliseringsactiviteiten
---	---	---

⁷ Tussenrapportage Docenten maken het verschil, april 2026

<p>Samenwerking met het werkveld/ Responsiviteit</p>	<p>Training van assessoren in werkveld, PDG-pilot</p>	<p>Installeren werkveldcommissie, uitbreiding pool van examinatoren uit werkveld, bezoeken aan het werkveld/bedrijven, contacten met het werkveld intensiveren, curriculumontwikkeling met werkveld, bedrijven poule opzetten voor bezoeken/excursies.</p>
<p>Ondersteuning van beroepsidentiteitsontwikkeling</p>	<p>Training voor docenten over omgaan met weerstand/draagvlak creëren</p>	<p>Gesprekken met alumni, gestructureerde gesprekken met studenten over identiteit plannen, visieontwikkeling, manifest ontwikkelen</p>
<p>Begeleiding van beroepsbewaamheidsontwikkeling</p>	<p>Docentstages, training voor begeleiden studenten op zelfregulerend leren, professionaliseringactiviteiten aan teamplan koppelen.</p>	<p>Presentaties aan/met collega's, experimenteren met AI/gamification, studentervaringen meer bevragen/intervisie met studenten, stroomlijnen van toetsing met authentiek leren (bv aanpassen rubrics).</p>